

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ควรมาพบแพทย์ทันทีหากมีอาการเข้า
ได้กับโรคปอดบวม แต่ถ้ามีอาการรุนแรง เช่น หายใจลำบากมาก ตัวเขียว
หมดสติ ควรโทร 1669 เพื่อเรียกรถพยาบาลและเพื่อดูแลเบื้องต้นขณะนำส่ง
โรงพยาบาล

โรคที่พบบ่อยในกิจกรรมรับน้องใหม่

อาการหายใจเร็วกว่าปกติ (Hyperventilation Syndrome)

พบได้บ่อยในผู้ป่วยหญิง วัยเรียน ถึงผู้ใหญ่ตอนต้น สาเหตุเกิดจาก
ความกังวลหรือความเครียด ทำให้ร่างกายเกิดสภาวะที่หายใจเร็วหรือลึกเกิน
ความจำเป็น อาการดังกล่าวทำให้ระดับความเข้มข้นของคาร์บอนไดออกไซด์
ในกระแสเลือดต่ำกว่าระดับปกติ ส่งผลให้ค่า pH ในกระแสเลือดสูงขึ้น และ
ทำให้หลอดเลือดหดตัวจากความผิดปกติของแคลเซียมไอออนอิสระในกระแส
เลือด

อาการและอาการแสดง ผู้ป่วยจะมีอาการหายใจหอบเร็ว หายใจลำบาก
หน้ามืด เวียนศีรษะ ใจสั่น มักพบอาการเกร็งกล้ามเนื้อโดยเฉพาะกล้ามเนื้อ
มัดเล็ก มือจับ และอาจมีอาการชาบริเวณ
รอบปากและนิ้วมือได้ อาการเหล่านี้จะ
ทำให้ผู้ป่วยกังวลมากขึ้นและยิ่งส่งผลทำ
ให้หายใจหอบมากขึ้น

รูปที่ 20 ลักษณะมือจับเกร็งในผู้ป่วย

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

1. นำผู้ป่วยออกจากสภาวะที่ก่อให้เกิดความเครียด โดยให้อยู่ใน
บริเวณที่อากาศถ่ายเท เย็นสบายและผ่อนคลาย
2. บอกผู้ป่วยว่าอาการของเขาเกิดจากการหายใจเร็ว ไม่ใช่โรคร้าย
แรง ให้หายใจช้าลงหรือตามจังหวะของผู้ช่วยเหลือแล้วจะดีขึ้นเอง

3. ในกรณีที่อาการเป็นมากให้ผู้ป่วยหายใจในถุงกระดาษหรือถุงพลาสติกที่เจาะรูเล็กน้อย เพื่อเพิ่มคาร์บอนไดออกไซด์ในกระแสเลือด

4. หากรักษาเบื้องต้นแล้วอาการไม่ดีขึ้น ผู้ป่วยหายใจหอบมาก ซึมหรือมีภาวะซีดลง ชักเกร็ง ให้รีบนำผู้ป่วยมาโรงพยาบาลทันที

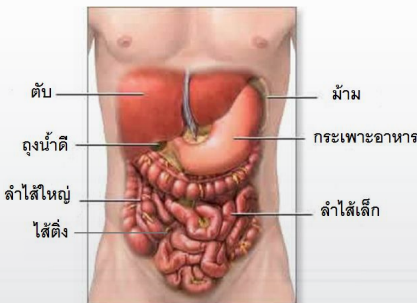
ข้อควรระวัง ผู้ป่วยที่มีอาการหายใจหอบเร็ว อาจเป็นอาการแสดงของโรคชนิดอื่นๆได้ เช่น หอบหืดกำเริบ ปอดบวม หรือหัวใจล้มเหลว เป็นต้น ดังนั้นถ้าผู้ช่วยเหลือไม่แน่ใจ ควรปรึกษาแพทย์ทันที

รูปที่ 21 การให้ผู้ป่วยหายใจโดยใช้ถุงครอบจมูก

ปวดท้อง เรื่องกล้วยๆ

อาการปวดท้อง เป็นอาการที่พบได้บ่อยและเป็นสัญญาณเบื้องต้นของโรคที่เกี่ยวข้องกับช่องท้องทุกชนิด ดังนั้นหากมีอาการปวดท้องเกิดขึ้น ผู้ป่วยควรได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและถ้าอาการไม่ดีขึ้นควรรีบพบแพทย์ทันที

จะเห็นได้ว่าอวัยวะภายในช่องท้องมีมากมายเช่น ตับ ม้าม กระเพาะอาหาร ถุงน้ำดีและลำไส้ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อผู้ป่วยมาพบแพทย์ด้วยอาการปวดท้อง แพทย์จำเป็นต้องได้ข้อมูลเพิ่มเติมอย่างละเอียดเพื่อช่วยในการวินิจฉัยแยกโรค ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะอาการปวด ระยะเวลาที่ปวด อาการที่พบร่วมด้วย

ในบางครั้งหากอาการของโรคยังไม่ชัดเจนแพทย์จะให้แนะนำให้ผู้ป่วยสังเกตอาการที่บ้านและถ้ามีอาการแย่ลงหรือเปลี่ยนแปลงให้รีบเข้ามาที่โรงพยาบาลเพื่อตรวจรักษาอีกครั้ง

รูปที่ 22 ตำแหน่งของอวัยวะที่สำคัญในช่องท้อง

โรคกระเพาะอาหารอักเสบ (Peptic Ulcer)

พบได้ในทุกกลุ่มอายุโดยเฉพาะในวัยทำงาน โดยสาเหตุเกิดจากมีกรดในกระเพาะอาหารมากเกินไป ทำให้เยื่อบุกระเพาะอักเสบหรือเป็นแผลในกระเพาะอาหารได้ ปัจจัยกระตุ้นของโรค ได้แก่ จากการกินอาหารไม่ตรงเวลาหรือกินอาหารรสจัด ความเครียด และพักผ่อนไม่เพียงพอ ผู้ป่วยที่เคยเป็นโรคกระเพาะอาหารอักเสบมักจะมมีอาการเป็นๆหายๆ หากรักษาไม่ต่อเนื่องอาจก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง เช่น กระเพาะอาหารทะลุ เล็ดออกในกระเพาะ เป็นต้น

รูปที่ 23 ลักษณะแผลในกระเพาะอาหาร

อาการและอาการแสดง ผู้ป่วยมักมีอาการปวดแสบท้องบริเวณลิ้นปี่ปวดบีบๆเป็นพักๆ บางครั้งปวดมากจนตัวงอ อาการปวดจะมากขึ้นหลังจากกินอาหารและมักมีอาการคลื่นไส้อาเจียนร่วมด้วย

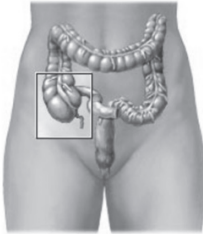
การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

1. กินยาลดกรด (Antacids) เช่น อลูมิเนียมไฮดรอกไซด์มีชื่อทางการค้าว่า อลูมิน (Alumin) แมกนีเซียมไฮดรอกไซด์ มีชื่อทางการค้าว่า มิลค์ออฟแมกนีเซียม (Milk of magnesia)
2. งดอาหารรสจัดโดยเฉพาะรสเผ็ดจัดหรือเปรี้ยวจัด และหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ กาแฟ น้ำอัดลม อาหารรสเผ็ด เครื่องเทศ ตลอดจนบุหรี่
3. หากอาการไม่ดีขึ้นควรรีบไปพบแพทย์ทันที

โรคไส้ติ่งอักเสบ (Appendicitis)

ไส้ติ่งอักเสบเป็นโรคที่พบได้บ่อยที่สุดในผู้ป่วยที่มีอาการปวดท้องรุนแรงที่ต้องผ่าตัด สาเหตุเกิดจากมีการอุดตันของไส้ติ่งทำให้เกิดการอักเสบเฉียบพลัน หากปล่อยไว้นานโดยไม่ได้รับการรักษาอาจทำให้ไส้ติ่งแตกและมีอันตรายถึงชีวิตได้

อาการและอาการแสดง ในระยะแรกผู้ป่วยจะมีอาการปวดท้องรอบสะดือ อาจปวดเป็นพักๆ หรือตลอดเวลาก็ได้ หลังจากนั้น 6-10 ชั่วโมงอาการปวดจะเริ่มย้ายไปที่ท้องน้อยด้านขวาและปวดตลอดเวลา มักมีอาการไข้ต่ำๆ ไม่

ไส้ติ่งอักเสบ

รูปที่ 24 ตำแหน่งของไส้ติ่งและลักษณะการอักเสบ

เกิน 38.5 องศาเซลเซียส คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย หากยังไม่ได้รับการรักษาอาการจะเพิ่มมากขึ้น โดยมีอาการปวดท้อง มากทั้งด้านซ้ายและขวา ไข้อาจสูงมากกว่า 39 องศาเซลเซียส และกดเจ็บบริเวณที่ปวด

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น หากมีอาการใกล้เคียงกับอาการข้างต้น ควรรีบไปพบแพทย์ทันที ถ้าตรวจพบว่าเป็นไส้ติ่งอักเสบ แพทย์จะทำการผ่าตัดไส้ติ่งอย่างเร่งด่วน หลังผ่าตัดอาจต้องนอนอยู่โรงพยาบาลประมาณ 3-5 วัน ในบางรายที่ไม่ได้รับการรักษาทันที่ไส้ติ่งอาจเน่าและแตกทะลุภายใน 24-36 ชั่วโมง หากไม่ได้รับการรักษาเร่งด่วนอาจมีอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตได้

ท้องเสีย อาหารเป็นพิษ

โรคท้องเสีย หมายถึงการถ่ายอุจจาระเหลวหรือเป็นน้ำตั้งแต่ 3 ครั้งต่อวันขึ้นไป โดยลักษณะของอุจจาระอาจเป็นน้ำหรือเป็นมูกเลือดก็ได้ มักเกิดจากการกินอาหารที่ไม่สะอาดและดื่มน้ำมีการปนเปื้อนเชื้อโรค เชื้อที่พบบ่อยที่เป็นสาเหตุให้ท้องเสีย คือ เชื้อแบคทีเรีย เชื้อไวรัส และจากพยาธิ

อาการและอาการแสดง ผู้ป่วยมักจะถ่ายอุจจาระตั้งแต่วันละ 3 ครั้ง ขึ้นไป ส่วนอาการอื่นๆ ที่อาจพบร่วมด้วยได้แก่ ปวดบิดท้องเป็นพักๆ ปวดมวนท้อง ปวดเบ่ง อ่อนเพลีย นอกจากนี้ ถ้าติดเชื้อแบคทีเรียจะทำให้มีไข้ ปวดเมื่อยตัวบางรายจะถ่ายเป็นมูกเลือด ทั้งนี้อาการสำคัญที่ต้องระวัง คืออาการจากร่างกายขาดน้ำและสูญเสียเกลือแร่

ที่ออกมาร่วมมาในอุจจาระ เช่น กระจายน้ำมาก ปัสสาวะน้อย ปัสสาวะมีสีเหลืองเข้มจัด ปากแห้ง ลิ้นแห้ง ผิวแห้ง ในรายที่ขาดน้ำรุนแรงจะซึม หดสติ และมีภาวะช็อก

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

1. แก้ไขภาวะขาดน้ำในร่างกาย โดยการดื่มน้ำสะอาดหรือดื่มน้ำเกลือแร่ ซึ่งเป็นยาผงละลายน้ำเรียกว่า ยาโออาร์เอส (ORS, Oral Rehydration Salts) ในรายที่ดื่มน้ำไม่ได้เนื่องจากอาเจียนมากจะต้องได้รับสารน้ำทดแทนโดยการให้น้ำเกลือทางเส้นเลือด
2. กินอาหารอ่อน อาหารเหลวที่สะอาด
3. ไม่ควรกินยาหยุดถ่ายเพราะการถ่ายอุจจาระ เป็นวิธีหนึ่งที่ร่างกายใช้กำจัดเชื้อโรค หรือสารพิษจากเชื้อโรคออกจากร่างกาย
4. ถ้ามีภาวะขาดน้ำในร่างกาย ให้รีบไปพบแพทย์ทันที